

STARTUPLAR YAKLAŞIM BELGESİ (2019/1B)

(Yeni Nesil Girişimler("Startup"lar) ile Enerji sektörü paydaşları arasında etkileşimin ve faydanın artırılmasına dair görüş alınması için hazırlanan yaklaşım belgesi)

Görüş süresi: 8 Mayıs 2019-8 Temmuz 2019 (gorus@enerji.gov.tr)

1.Amaç

Enerji sektöründe yeni nesil girişimler("startup") ile daha etkin bir işbirliği sağlanması için önerilecek uygulamaların, düzenlemelerin ve desteklerin belirlenmesi için görüş alınması, belgenin amacını oluşturmaktadır.

2.Giriş

Dünyada ve Türkiye’de giderek hız kazanan yeni nesil girişimlerin(startup) enerji sektöründe katma değer üretme potansiyeli oldukça yüksektir. Mevcut örneklerde de görüldüğü gibi tüketici maliyetlerinin düşürülmesi, enerji verimliliğinin artırılması, süreçlerin iyileştirilmesi, kayıtcinciri tabanlı iş modelleri gibi yeni süreçlere uyum sağlanmasında bu oluşumların daha hızlı ve esnek hareket ederek tüm paydaşlara fayda üretme potansiyellerinin olduğu görülmüştür.

Yapay zeka, nesnelerin interneti, elektrikli taşıtlar, yeni enerji sistemleri ve benzeri teknolojik gelişmelerin enerji sektöründe hızlandırılması için de bu girişimlerin önemli bir rol oynayacağı söylenebilir.

Bu sebeple kamu ve özel sektörün, elindeki olanakları en verimli şekilde kullanarak bu oluşumlar ile etkileşimi artırması Türkiye enerji sektörü için bir fırsat oluşturacaktır. Bu fırsatın hangi çerçevede oluşturulabileceğine dair yaklaşımlar ve görüş beklenen sorular bu belgenin konusunu oluşturmaktadır.

3.Süreç

8 Mayıs 2019 : Yaklaşım belgesi (Beyaz Belge)

8 Mayıs-8 Temmuz 2019: Yaklaşım belgesine görüş verme süresi

8 Ağustos: Gelen görüşlerin özeti olan Görüş belgesi (Mavi Belge)

Eylül 2019: Çalıştay

Ekim 2019: Karar belgesi (Kırmızı Belge)

Aralık 2019: Uygulama belgesi(Yeşil Belge)

4.Tanım: Startup nedir?

Türkçe’de yeni nesil girişimler diyebileceğimiz bu yapılanmalar, en genel hali ile fikir aşamasından şirketleşmeye yeni geçmiş şirketlerdir. Bu belgenin baktığı noktadan ise “enerji sektöründeki mevcut üretimi, tüketimi, taşımayı, ticareti veya herhangi bir iş yapış şeklini, getirdiği yenilikçi uygulama veya fikirler ile etkilemeye çalışan yeni kurulmuş şirketler” olarak değerlendirilmektedir.

Çerçeveyi daha da sınırlamak için, hedef kitle startupların özellikle üniversite bünyelerinden çıkması hatta üniversite eşgüdümündeki yapıların (teknokentler, teknoloji transfer ofisleri v.b.) destek veya idaresi ile kurulmuş olmaları da beklenebilir.

Yine de, daha basit ve tüm Bakanlık kurumları nezdinde anlaşılır bir startup tanımı ve çerçeveselendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

5.Fayda: Startuplar enerji sektörüne ne fayda sağlayabilir?

Bakanlık olarak ArGe veya yenilikçilik stratejilerinin katmanlı olması gerektiği konusunda bir fikir birliğimiz bulunmaktadır. Kamunun daha çok temel ArGe'yi, şirketlerin ve KİT'lerin uygulamalı ArGe'yi desteklemesi mantıklı bir yol haritası olarak görülmektedir. Fakat burada çözülemeyen problem "ticarileşme" sorunsalıdır. Yani harcanan emeklerin ticari bir karşılığının olup olmayacağıdır. Her fikir iyi fikir olmayabileceği gibi, her iyi fikir de ticarileşemeyebilir. Bunu anlamının tek yolu piyasa koşullarında bu fikrin işletilmesi, şirketleşmesi ve gerçek dünyada değer üretmeye çalışmasıdır. Denemek tüm sürecin önemli bir parçasıdır.

Büyük organizasyonel yapılarda, yenilikleri kabul etmek, içselleştirmek zor olduğu gibi, yenilikçi yolları tasarlamak da zor olabilmektedir. Küçük fakat çevik, yenilikçi fikirlere sahip şirketler temelde 4 noktada enerji sektörüne fayda sağlayabilir:

1. *Yeni gelişmelere adaptasyonu hızlandırabilir:* Belirtildiği gibi, hızla değişen enerji düzleminde daha çevik ve yenilikçi birimlere ihtiyaç vardır. Bu birimler ile mevcut organizasyonların birlikteliği iki tarafta da yenilikçi fikirlerin artması ve uygulama bulma şansını sağlayabilir.
2. *Katma değerli ürün üretimine katkı sağlayabilir:* Girişimlerin yenilikçi yöntemleri, enerji şirketlerine fayda sağladığı veya fayda sağlayabileceği öngörüldüğü sürece değer üretiyor demektir. Şirket maliyetlerini düşürüp, değerini arttırarak katma değer de üretmiş olacaktır. İthal bir ürünün yaptığı işlevi ikame ettiğinde ise yerli katma değeri de arttırmış olacaktır.
3. *Enerji sektörü yazılımlarında ve donanımlarında ihracat potansiyelini arttırabilir:* Mevcut yeni nesil girişimlerin bir kısmı, Türkiye'de tamamladıkları projeleriyle yurtdışındaki işlere de yönelmiştir. Diğer girişimlerle de bunun tekrarlanması beklenir, çünkü Türkiye pazarı konumu ve büyüklüğü itibari ile örnek oluşturabilecek bir pazardır.
4. *İnsan kaynağı havuzunu dinamik tutar:* Yenilikçi fikirlerin şirketler ile etkileşimi ile hem daha fazla yenilikçi girişimin önü açılmış olacaktır hem de mevcut şirketlerdeki çalışanlar da dışarıdan gelen yenilikçi fikirler ile bakış açılarını genişletebileceklerdir.

6.Riskler

Yeni nesil girişimler ile ilgili olarak en büyük sorunlardan biri finansmandır. Fakat bu şirketlerin az bir kısmının uzun dönemde ayakta kalabileceği düşünülürse, finansman probleminin nasıl çözüleceği enerji sektörü açısından düşünülmesi gereken bir problemdir.

Bu sebeple, stratejinin aşama aşama gitmesi gerektiği, bazı şirketlerin finansmandan önce eğitim, mentörlük ve etkileşimi önceliklendirdiği gözlenmiştir. Böyle bir yapının kaldıraç oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Mevzuat açısından ise, yeni nesil girişimlerin mevzuat taleplerinin bir kısmının kendi iş modellerini öne çıkaracak şekilde olduğu görülmektedir. Kamunun mevzuat taleplerinde, bir fikri öne çıkarmak yerine ortak bir oyun zemini oluşturacak düzenlemeler yapması gerekecektir.

Esnek bir düzenleme ihtiyacı açısından ise, bu şirketlerin önerdikleri teknolojilerin önemli bir kısmının mevcut mevzuatta yer almadığı görülmektedir. Fakat önerilen bu teknolojilerin de girişimlerin önerdiği noktaya evrileceği kesin değildir. Bu sebeple yeni teknolojik konularda gözetimli fakat mevcut mevzuat çerçevelerinden süreli muafiyet önerilebilir. Ancak mevzuattan muafiyet sağlanırsa da, yenilikçi fikir diye tanımlanan başka öneriler ile karşılaşılabilir. Bu nedenle mevzuat düzenlemelerinde bir dengeyin bulunması gerekecektir.

Startuplar açısından ise pazar ihtiyacının net olarak ortaya konulması, müşteri gereksinimlerini belirlemek, nakit akış dengesizliği ve mali yetersizlik, iş modelinin gelişme aşamasında olmasından dolayı riskler bulunmaktadır.

7.Sonuç ve görüş istenen sorular

Enerji sektörü sadece bir emtia veya teknik ekipman sektörü değildir. Enerji tarihi yenilikçi fikirler ile şekillenmiştir. Kamu kapasitesi de bu yenilikçi fikirleri kendine entegre edebildiği ve yeniliklere adapte olabildiği ölçüde artacaktır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak 24 Nisan 2019'da Enerjide Arama Buluşmaları:Startuplar etkinliği ile tarafları bir araya getirerek süreçleri kamuoyunun takdirine sunmuştuk. Yeni nesil girişimcilik ile enerji sektörü etkileşiminin artırılması için aşağıdaki sorular çerçevesinde görüşe çıkıyoruz. Bu görüşlerin 8 Temmuz 2019 Pazartesi gününe kadar gorus@enerji.gov.tr adresine iletilmesi beklenmektedir.

1. Bakanlık açısından Startup tanımı ne olmalı?
2. Startupların enerji sektörüne faydaları neler olabilir?
3. Startuplarla işbirliğinde en büyük riskler nelerdir? Bunlar nasıl giderilebilir?
4. EPDK tarafından verilen ArGe bütçelerinde startuplarla da işbirliği için minimum bir oran tanımlanmalı mı?
5. Bakanlığımız KİT'leri (TEİAŞ, TEDAŞ, Eti Maden vd.) girişimcilere destek olmak için finansman haricinde hangi yolları deneyebilir?
6. Bakanlık veya EPDK, sektördeki şirketleri startuplarla daha çok işbirliğine yönlendirmek için bir kılavuz hazırlamalı mı? Hazırlamalı ise kılavuzda neler yer almalıdır?
7. Enerji şirketlerinin startuplara desteği nasıl arttırılabilir, hangi destekler ön plana çıkmalıdır?
8. Özellikle hangi konularda startupların desteklemesi ülkemizin faydasına olur?
9. Tüm sektör oyuncularının uygulayabileceği, parasal teşvik içermeyen uygulamalar neler olabilir?

10. Diğer Bakanlıkların veya kurumların destek mekanizmalarına hangi konularda destek verilmesi faydalı olur?

A1. Yaklaşım Belgesi nedir?

Yaklaşım belgesi veya Beyaz Belge, Bakanlığın kamuoyun görüşüne başvurmak istediği bir konu ile ilgili kendi pozisyonunu ve mevcut durumunu anlattığı ve görüş almak istediği konudaki sorularını kamuoyu ile paylaştığı bir “görüş alma” belgesidir. Bu görüşler geldikten sonra, görüşlerin özetlendiği bir “Görüşler Belgesi”, Mavi Belge yayınlanacaktır. Görüşler üzerinden yapılacak çalıştay(lar) ile de Bakanlık belirtilen konudaki kararlarını kamuoyuna ileticeği bir “Karar Belgesi”(Kırmızı Belge) oluşturacaktır. Son aşamada ise kararların nasıl uygulanacağına dair bir “Uygulama Belgesi” (Yeşil Belge) paylaşılacaktır

